

L'esclat balear

EFE

A man with glasses, wearing a dark suit, white shirt, and red tie, is speaking at a podium. He is gesturing with his right hand. The podium has a microphone and a logo on the right side. The background is slightly blurred, showing what appears to be a wall with some artwork.

La setmana passada UM fou expulsada dels governs de les principals institucions balears. De dubtes sobre el futur immediat n'hi ha molts. Podria haver-hi moció de censura del PP o bé podria passar que el PSOE i el Bloc aguantassin fins al final de legislatura. Sigui com sigui, l'esclat balear ha abocat la vida política illenca en una situació de tensa incertesa. EL TEMPS ofereix la crònica de l'esclat, les claus que caldrà tenir presents d'ara endavant i les entrevistes amb els principals protagonistes de l'afer.

Els dos dies de l'esclat

El dimecres 3 i el dijous 4 de febrer s'escrigué el destí fatal del pacte governamental balear, que el dia 5 es va trencar oficialment.

Miquel Àngel Flaquer eixint dels jutjats de Palma el dissabte 5 de febrer prop passat.

El dilluns dia 25 de gener Josep Melià era elegit president d'Unió Mallorquina (UM). Al cap de vuit dies justos concedia una entrevista a aquest setmanari, publicada la setmana passada. Aleshores res no feia pensar què vindria l'endemà passat: la tempesta que esclatà al cel polític balear i que menà al trencament del pacte de centre-esquerra.

Melià i l'esquerra. Melià era i és del grup intern d'UM que donava més garanties als seus socis. De fet, els escàndols de presumpta corrupció que afectaven el partit esquitxaven els dos sectors contraris al nou president, el de Maria Antònia Munar i el de Miquel Nadal. Ningú del PSOE ni del Bloc no s'imaginava que la possible corrupció també pogués acabar mossegant el grup de Melià, anomenat *Lliga Nord*. Per exemple, el president Francesc Antich solia referir-se a aquest grup com "la UM bona", en contraposició a la de Munar i la de Nadal que tantes sospites de corrupteles tenen al damunt: Munar és encausada per dos afers, i Nadal per tres.

Però el Bloc no ho veia igual que Antich. Des del novembre passat, aquesta coalició –sobretot EU i ERC, partit que fugí del pacte al desembre justament per aquesta raó– pressionava el PSOE perquè es desempallegàs d'UM arran dels casos de corrupció que l'afectaven. Fins i tot alguns sectors del partit socialista també pressionaven a favor del trencament. Però Antich es negava a prescindir d'UM. Durant la crisi de l'octubre, que va esclatar al Consell de Mallorca, va ser el president qui salvà el pacte. I això tornà passar durant la crisi del desembre, amb un fet important: a la reunió d'urgència de la comissió executiva del PSOE balear, la nit del dijous 3 de desembre, s'aprovà per assentiment d'expulsar UM del pacte, si bé es donà un marge a Antich perquè miràs de recompondre'l. Se'n sortí. Però d'aquella reunió molts dirigents socialistes en sortiren amb la impressió que si hi havia una altra crisi seria la definitiva.

I la nova crisi afectà de ple la *UM bona* de Melià. El dimecres dia 3 de febrer comença la tempesta perfecta, que acabà al cap de 48 hores, amb la destitució de tots els càrrecs nacionalistes.

La crisi. El dimecres 3 de febrer començava enmig d'una certa tensió. El dia abans el conseller de Medi Ambient, Miquel Àngel Grimalt, d'UM, i el portaveu d'aquest partit a l'Ajuntament de Palma, Miquel Nadal, havien comparegut davant el jutge que instrueix el cas *Maquillatge* —en què tots dos són encausats— per fer un acarament. Pel que en va transcendir, pareix que ambdós es discutiren força davant el jutge. Semblava que Grimalt se'n sortia millor que no Nadal i que aquest, tot i mantenir la idea de no dimitir, començava a tenir poc marge. Tant el PSOE com el Bloc demanaven la dimissió del regidor, d'acord amb l'aplicació del codi ètic aprovat al desembre, perquè, a més de ser encausat, també li havien aplicat mesures preventives. Melià demanava temps perquè UM pogués prendre la decisió en el moment adequat, però tot feia suposar que a la reunió convocada per Antich el dijous dia 11 —justament per solucionar l'afer Nadal— la situació s'hauria resolt. És a dir, que, d'alguna manera, Melià hauria aconseguit que Nadal dimitís o bé si més no li demanaria públicament que se n'anàs. Tant el PSOE com el Bloc tenien la certesa que el dia fixat per a la reunió el problema ja s'hauria solucionat. Hauria estat el triomf de les tesis d'Antich: donar temps a Melià i facilitar la feina a la *UM bona*.

Però a mig matí del dimecres 3 les coses es començaren a torçar seriosament. Saltà la notícia que la policia judicial, seguint ordres d'una jutgessa de Palma, havia emprès l'anomenada *operació Voltor*, destinada a desfer una suposada xarxa de corrupció política que sembla que funcionà entre el 2007 i el 2009 a la Conselleria de Turisme. Des del pacte del 2007, aquesta conselleria era a mans d'UM, per mitjà dels consellers Francesc Buïls (del sector de Muntanyes, que dimití el setembre del 2008), Miquel Nadal (conseller entre el setembre del 2008 i desembre del 2009) i Miquel Ferrer (conseller des del desembre passat). Els nervis entre les forces del pacte començaren a fer-se palesos. El motiu era una detenció: Antoni Oliver, que fou gerent d'Inestur (Institut d'Estratègia Turística, dependent directament de la conselleria) fins al desembre i, d'aleshores ençà, director general de la conse-

“Tenim les mans lliures”

Josep Melià, president d'Unió Mallorca.

—**Com us sentiu després d'això que ha passat, al cap de deu dies d'haver estat elegit president del vostre partit?**

—Molt cansat. Em sentia i em sent preparat per a assumir la presidència del partit i per debatre políticament amb qui sigui sobre què sigui. Però no per a això que ha passat.

—**Tots els representants del PSOE i del Bloc, començant pel president Antich, diuen que després del darrer escàndol de presumpta corrupció que ha afectat UM no hi havia cap més alternativa, que havien de prescindir de vosaltres.**

—Hi havia alternatives. Vull recordar que quan el PSOE estatal es trobava abocat en una espiral de casos de corrupció no va abandonar el govern, no és ver? Sempre hi ha alternatives, si es volen cercar. Sobretot per a tenir un govern estable que sigui eficient per als ciutadans, especialment ara que vivim una crisi econòmica. Però Antich no ho ha volgut fer i s'ha estimat més de quedar amb el govern en minoria.

—**Quines alternatives hi podia haver?**

—Dialogar, parlar... És que pot parèixer que nosaltres ens hauríem negat a actuar en els casos que esclataren [de suposada corrupció] la setmana passada [els dies 3 i 4 de febrer], i no és així. Vaig dir molt clarament des del primer moment que prendríem mesures i, de fet, les varem prendre [UM acceptà la destitució dels dos directors generals detinguts a l'*operació Voltor*]. Nosaltres varem reaccionar de forma proporcionada. Però el PSOE i el Bloc no volgueren actuar igual, i ara tenim els *presumptes* [en referència a tots els detinguts] en llibertat... Hi ha partits que volen posar la corrupció com a punt estrella de la seva agenda política.

—**Què farà ara UM a l'Ajuntament de Palma, al Consell de Mallorca i al Parlament; podria facilitar una moció de censura del PP?**

—Com he dit moltes vegades aquests dies, des del moment que Antich ha trencat el pacte nosaltres consideram que tenim les mans lliures per a votar a cada institució i a cada moment allò que més ens interessen. Només restam vinculats al programa d'UM.

—**Creieu que aguantaran tots tres governs?**

—Dependrà de la capacitat de diàleg i de negociació que mostrin. Però una cosa és clara: són governs en minoria, són febles, i això no és positiu.

—**UM ha perdut la capacitat de determinar majories?**

—UM continua tenint la clau de la governabilitat a totes tres institucions.

—**Internament, com viu UM l'expulsió dels governs? Temeu que hi hagi cap revolta contra la vostra presidència?**

—No. Internament no passarà res. Tots farem pinya perquè a UM li vagi bé tant ara com en el futur.

MIQUEL PAYERAS

Melià insistia a dir que actuaria amb “contundència”, però això ja no conhortava el Bloc, i ni tan sols el PSOE

lleria de Medi Ambient. No és un qual-sevol. Es tracta d'un home de confiança del sector guanyador a UM. Per primera vegada, doncs, la sospita de corrupció afectava la *UM bona*. Immediatament, el PSOE demanà a UM que prengué mesures “contundents”. El president del partit, Melià, digué públicament que “si algú ha fet res serà castigat”. Al cap de poques hores, PSOE i UM pactaren la destitució d'Oliver al pròxim consell de govern, divendres. La reacció immediata pareixia tallar d'arrel la possibilitat que la crisi s'agreujàs.

A l'horabaixa, però, tornaren aparèixer els nervis, quan se sabé que l'operació de la policia no s'havia aturat i que hom escorcollava diverses empreses de Pollença –municipi on governa la *Lliga Nord* d'UM– que devien tenir relació amb el partit. Tothom restava a l'expectativa, però la crisi política de moment semblava controlada amb la destitució anunciada d'Oliver.

L'endemà, dijous dia 4, el dia començà encara amb més tensió continguda. A primera hora es va saber que l'*operació Voltor* havia portat a la detenció d'una dotzena de persones, totes relacionades directament o indirecta amb UM, i que els escorcolls continuaven. Tot amb tot, l'agenda política es mantingué sense canvis. El president del govern, Francesc Antich, el conseller de Turisme, Miquel Ferrer, i la batllessa de Palma, Aina Calvo, començaren la visita oficial prevista a la platja de Palma, acompanyats per la delegada del govern espanyol per a la rehabilitació turística integral d'aquesta zona, Margarita Nájera. El passeig oficial començà amb somriures de circumstàncies entre els polítics, mentre que els seus ajudants restaven pendents de les noves de l'*operació Voltor* que els arribassin als mòbils. De sobte, enmig del passeig, tots els mòbils de periodistes i ajudants dels polítics semblaren bullir de cop: Joan Sastre, director general de la conselleria de Turisme i un dels homes més significats del sector d'UM afí a Melià, acabava de ser detingut per

la policia. Era acusat d'haver participat en la xarxa de corrupció esmentada. Els periodistes veieren com Antich mudà la cara, s'apartà de la comitiva i començà a parlar frenèticament pel mòbil, mentre amb un peu movia nerviosament una vegada i una altra un cossioll del carrer. Acabada la conversa, s'acostà a Ferrer, que havia quedat blanc de la impressió per la notícia rebuda, parlaren amb veu baixa durant uns segons i la visita concloué abruptament. Antich i Ferrer se n'anaren a reunir-se lluny de les càmeres.

Els periodistes entengueren tot d'una que ben aviat podia passar una cosa grossa. A les següents hores hi hagué bescanvi de telefonades entre dirigents socialistes, d'UM i del Bloc. Aquesta darrera formació donà un ultimàtum: o UM era expulsada o ells se n'anaven del pacte. L'argument per a no esperar més era que per primera vegada la corrupció esquitxava directament el govern actual. A migdia i a l'horabaixa la tensió augmentava. Des d'UM, Melià insistia a dir que actuaria amb “contundència” i anuncià que demanaria a Antich que l'endemà, al consell de govern, es destituís també Sastre, a més d'Oliver. Però els esdeveniments polítics es precipitaren i allò que ofería Melià ja no conhortava el Bloc, i ni tan sols el PSOE.

A l'horabaixa Antich reuní al Consolat de Mar els pesos pesants del seu partit. La majoria volia el trencament amb UM. Al final, els qui eren més refractaris a la decisió –entre els quals hi havia el president–, l'acabaren acceptant. A la nit comença a estendre's el rumor que l'endemà Antich farà fora del pacte UM.

A primera hora del matí del divendres dia 5, la presidència del govern convoca una conferència de premsa extraordinària a les 11 del matí. Antich hi compareix nerviós i tens. Anuncia que ha “apartat” UM “dels seus càrrecs” al govern. El pacte és trencat.

Miquel Payeras

EFE

La situació de l'Ajuntament de Palma és la més complexa de les que hi ha a totes les institucions afectades pel trencament del pacte, i no és pas que les altres siguin clares i senzilles. Igual com al Consell i al Parlament, la coalició d'esquerres PSOE-Bloc resta en minoria a l'Ajuntament de Palma. La majoria absoluta són 15 escons. L'esquerra més UM sumava exactament aquesta xifra. Ara són únicament 13 vots d'esquerres contra els 14 del PP i els 2 d'UM. Però, més que l'aritmètica, allò que dóna la màxima complexitat a l'ajuntament de la capital és la situació de Miquel